AGELLIUS VINDICATUS,

SEU

JUSTI VICECOMITIS IGNORANTIA,

ET MALA FIDES

Exibillata.

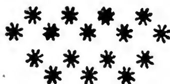

EPISTOLA

AD NOBILISSIMUM VIRUM

T. P. C. C. A. M.

Composita dicta ex pectore evoluunt suo,
Sic multi, animus quorum atroci junctus malitia est,
Quæ cum componas, dicta factis discrepant.
Ex Luccii Accii fragm.

ROMÆ, ANNO MDCCII.

Typographus Lectori.

COnvenientibus non rarò in meam Officinam Eruditissimis Viris, iisque persæpè indignantibus, quòd quidā Justus Vicecomes edito libello pronunciarit Colonias fuisse gradum ad Municipia, atq; ideò Cl. Virum Antonium Gattum contra inclytam Ticinensem Urbem injuriosè fecisse, cum scripsit eam Romanorum Municipium, & Coloniam fuisse, fortè evenit, ut illuc allata M.S. epistola Cl. Viri Polydori Tardiolæ, quæ malæ fidei contra Papienses Justum Vicecomitem arguebat, inter manus Literatorum non sine excipientium plausibus versaretur. Videbatur illi elegantissimo cætui, idem ferè contigisse in hac re, ac Asino illi apud Cumanos, qui referente Luciano, fastidio servitutis, è præsepio in sylvam aufugiens, ibique Leonis exuvias, casu sibi oblatas indutus, clamore, atq; habitu Leonem adeò simulabat, ut Cumanis, qui Leonem adhuc non noverant facillimè imponeret; Verùm personam, quam induerat non diu sustinuit inconsultissimum animal, fraudem

omnem hospite quodam detegente, qui probè dignoscens quid inter leonem, & asinum interesset, cum fuste lautè acceptum Domino reddidit, vel invitum. Horum ego doctissimorum Virorum consilio fretus statui publici juris epistolam facere, hoc præcipuè spectans, ne quis scilicet in posterum futilium verborum apparatu captus facilè inducat animum credere municipia esse præstantiora Coloniis, & malè cum iis Urbibus agi, quibus Scriptores dignitatem municipiorum tuentur, & jus Coloniæ probabilibus (nihil enim certi de hisce rebus affirmari potest) nixi fundamentis concedunt. Interim Justus Vicecomes acri sale perlutus adjuvabitur, & discet inclytas Urbes candidiore stylo laudare, nec ipsis fucum facere. Vale.

LIbellum, cui Titulus est : *Coloniæ Ticiniæ Romanæ commentum exsuflatum. Dissertatio Justi Vicecomitis pro Regia Ticinensi Urbe adversùs Cl. Virum Antonium Gattum*, mihi à te nuper missum, Nobilissime Vir, libenter accepi, ipsumque avidè legi, ut mihi mandasti. Da tamen veniam precor, ut dissertationem istam non pro Urbe, sed contra Urbem tuam scriptam affirmem; potiùs enim author mihi visus est insudasse in evertendis Regiæ Papiensis Urbis laudibus, quàm in defendendis. Laudari idcircò non potest eorum bona, imò aurea fides, qui licèt hoc sæculo nati, plausibus tamen, & muneribus exceperunt opusculum hominis, qui ut tantæ Urbis Historicum insimularet, ejusque jam undequaque receptam authoritatem everteret, Vobisque, Nobilissimis Civibus, illuderet, finxit se gloriam Patriæ tuæ tueri velle, de qua tamen detrahebat. Dissimularem libentissimè hæc omnia, Vir amicissime, nisi tu mihi imposuisses, ut sententiam meam in hac controversia tibi aperirem, & è re literaria omninò esse censerem, calumnias, & malam fidem, quibus scatet libellus iste patefacere, ut in posterum, Vos Papienses, à liberculis hujusce notæ hominum caveatis, & quosdam aliquando pœniteat, tam parùm cautè injurias, donis, & plausibus excepisse. In hac epistola brevis ero, nec fabulis claros homines compellabo; multo minùs dicteriolis, & inanibus, ac malè sartis proverbiis in rem, aut in personam rhetoricabor, tùm quia ego caussam D. Gatti non ago, tùm quia tibi, cui uni scribo epulas paulò splendidiores, & lautiores parare mihi non vacat. Antequam tamen de dissertatione Coloniæ Ticiniæ verba faciam, aliqua mihi de altero Justi Vicomitis libro, qui ad ejusdem animum contra Papienses agnoscendum conducit, dicenda sunt.

1712

magno comparata studio sibi periret proferri hæc voluit in vulgus ad captandam gloriolam, sed hæc Vicecomiti permitti vix potuissent, dum

Grandes fervebant pultibus ollæ.

Trita hæc sunt nimis, ut eruditis scribantur, & studiose nimis captata occasio hæc scribillandi. Enimverò quis nisi sit curandus helleboro dicere poterit Gattum scripsisse Ticinum fuisse Coloniam Romanam? Verba ejus sunt: *Interim omittendum mihi non est Urbem hanc fuisse vetus municipium Romanorum, quod se vidisse in antiqua inscriptione testatur Philippus Cluverius Italiæ Antiquæ lib. 1. cap. 26. & Coloniam, ut apparet ex inscriptione &c.* Colonia Romana latina, & Militaris omnes æquè ducebantur ex jure Romano; Undè certum est quamlibet Coloniam fuisse Romanorum, vel quia à Civibus ducta erat, vel quia Romanis parebat; non tamen erat Colonia Romana ad differentiam latinæ, seu militaris. Cum ideò Justus Vicecomes Gatti verba ad suum Genium accomodaverit, ut hinc caussam traheret insurgendi adversus Ticinensem Coloniam, ab eo cavendum est, ut admonet D. Augustinus lib. 2. de Ord. cap. 4. *Mentientes conclusiones, aut Irrepentes paulatim, vel minuendo, vel addendo in assensionem falsitatis, quis non metuat, quis non oderit?*

VI. An verò D. Gattus satis solida fundamenta produxerit pro Ticinensi Colonia à me non quæsivisti Vir Nobilissime, neque hoc respicit argumentum præsentis epistolæ. Omittere tamen hic nec debeo, nec possum superbiam Justi Vicecomitis, qui quasi omnia in birreto haberet penetralia Romanæ antiquitatis asserere ausus est pag. XL. nullum posse reperiri testimonium de Ticinensi Colonia: *At nihil profectò*, inquit, *nihil meherculè, rursusque nihil hac super re unquam nacturus est, vel si libros*

omnes

omnes, marmora omnia, omnes inscriptiones plusquam sorex obsoniorum repositoria ad ultimum usque vitæ suæ diem perlustraret. O' arrogantem hominis jactationem, quæ non habet parem, nisi Justi Vicecomitis malam fidem! Jam alias tibi, Vir clarissime, quum in hac Urbe ad me convenires juratò affirmavi me vidisse, & legisse Authores, qui jam superioribus sæculis tradiderunt Ticinum fuisse Coloniam Romanorum freti antiquissimis monumentis: Ipsorumque loca nunc libenter producerem, nisi indignationem quorundam tuorum Civium pertimescerem, qui licèt salvum habuerint ex historia Gatti antiquissimum jus municipii, & ampliùs honorem Coloniæ hunc ita ægrè tulerunt, ut Justo Vicecomite suadente illum novissimè repudiaverint. Indicabo tamen, & stabo promissis statim, ac Vicecomes solidissimis, ut par est fundamentis (hoc enim decet hominem, qui tot retro sæcula introspicit) probaverit Mediolanum fuisse Romanam Coloniam, & in Oufentinam Tribum adscriptum. Enimverò cum ipse testatus fuerit pag. 40. *More hujus prudentissimi sæculi, quo vivimus non posse Scriptores divinando ludere, atque in aere expiscari, sed tutissimis innixi fundamentis historias conscribere debere*; non satis certè asseruit Mediolanum fuisse *Coloniam Romanam in Oufentinam Tribum adscriptum*, neq; hoc ulla probatione indigere: *Mediolanum profectò Romanam Coloniam fuisse, & in Oufentinam Tribum ascriptum, ita circum undique, vel lippis oculis patet, ut supervacaneum omninò foret, si ejusmodi rei probandæ onus suscipere hic vellem*. Etenim doctissimus, & sanè patriæ antiquitatis peritissimus Carolus à Basilica Petri negavit Mediolanum fuisse Coloniam: *Mediolanum verò non Colonia, sed municipium fuit*. Descendat ergo in arenam Justus Vicecomes, & Coloniæ laudem, quam arripuit

Ticinensi Urbi Papiensibus plaudentibus, & gratificantibus ad Mediolanum pertinuisse probet, postquam hoc doctioribus Historicis id apertè negantibus, tam constanter asseruit.

VII. Quantùm lucis attulerint hæc ultima tempora Romanæ Historiæ, & quanta fuerit abavuis nostris eruditionis obscuritas non est cur probetur: parcendum ideò Papiensibus, si mordicus defendentes Ticinum fuisse municipium, fuisse quoque Coloniam non asseruerunt. Non erat propterea increpandus Gattus, qui jus municipii Ticinensi Urbi confirmavit, & testimonium pro Coloniæ jure produxit. Quocirca an detraxerit inclytæ Urbi, cujus historiæ lumen attulit quisq; diudicare potest, cui synciput non sit obversum; fraudemque Justi Vicecomitis illicò agnoscet, qui jus municipii. & Coloniæ tribuit Mediolano, dum laudatissimum Coloniæ decus Papiensibus arripit.

Ad evertendam inscriptionē pro Colonia Ticinensi à Gatto citatam barbariem vocabuli Ticinæ adducit Vicecomes, quasi æra ipsi innotuerit illius lapidis, & sepulcrales lapides in montibus a militibus positi omni elegantia scripti esse debuerint, nec aurea quoque ætate latini sermonis hujusmodi notæ vocabula inveniantur. Veneror Justum Vicecomitem acutissimum, peritissimum, eximium interpretem Romanorum caracterum, scio, ipsum in historiis Romanis, & Papiensibus ita esse versatum, ut si ex ejus ossibus formarentur tibiæ, undique Ticinenses historias personarent, sed vix aliquem secum sentientem inveniet quòd O. V. F. significet Tribum Oufentinam; nam O. potuit Justo Vicecomiti significare Offam promeritam, Ollam, Ossa, Optio, Optimo, Optimo Viro, Omnibus Viva Fecit, & his similia, ut in Tractatu Jo: Nicolai de Siglis Veterum agno-

visset

visset omni ævo celebrãdus novus hic antiquitatis interpres, si magis consideratè scripsisset. Quòd si Nicolai tractatus præsto non erat, cur saltem non adiit Probum, qui docuit O. V. F. significare Omnia Vivus Fecit, vel Optimo Viro Fecit: & ita cautiùs fortè intellexisset lapidem, quem posuit pag. 33. Publio Horatio Publii Filio Optimo Viro Fabio Floro: sed nihil hæc ad præsentem Epistolam nolo enim me quæstionibus, cum Viro tam erudito, tam historico, tam docto, tam rhetoricatori immiscere. Hæc dicta volui, ut agnoscas nugas, quibus Justus Vicecomes plausus, & encomia comparat, quæ probari nequeunt à viris emunctæ naris, quibus notum est Romanas Tribus initialibus quidẽ litteris indicari, sed nullo puncto interjectis: videlicet Lem. Lemonia, Cluu. Cluuia, Stel. Stellatina, Ouf. Oufentina, prout tota perlustrata antiquitate Romana tradit laudatus Nicolaus cap. xx. qui cap. xxi. plura ponit exempla inscriptionum sepulcralium, in quibus Coloniæ, ut in nummis simplici C. designantur C. B. Colonia Bononia, C. C. A. Colonia Cesarea Augusta, C.C.C. Colonia Copia Claudia, C. I. P. Colonia Julia Paterna, C. V. Colonia Viennensis, & sexcenta his similia, quæ ostendunt C. Ticiniæ, seù C. Ticin. non improbabiliter designare: *Coloniæ Ticiniæ, seù Coloniæ Ticinensis, vel Colonus Ticinensis*, ut sensit D. Gattus, quando etiam lapis ab eo relatus, legendus esset cum VVolfango Latio, & non cum Grutero. Sed ut dixi hæc nihil ad hanc epistolam, quia nec caussam ago D. Gatti, nec Coloniæ Papiensis, quam Papienses ipsi Justo Vicecomiti concesserunt. Ut tibi satisfacerem ea, qua potui brevitate, hæc cursim attigi Vir Nobilissime; Dum me commendatum habeas precor. Vale. Neapolis VI. Kal. Octobris A. MDCCXII.